

USSR

100 VRAGEN
EN ANTWOORDEN

Wat houdt
het "ontwikkelde"
socialisme in?

Kan een arbeider
fabrieksdirecteur worden?

Waarom kent
de Sovjet-economie
geen crisissen en werkloosheid?

Waarom bent U tegen
de neutronenbom?

Zal de USSR kennen
zonder handel met
het Westen?

De brochures uit deze serie worden uitgegeven in het Amharisch, Engels, Arabisch, Bulgaars, Vietnamees, Hongaars, Dari, Deens, Spaans, Italiaans, Chinees, Koreaans, Khmer, Lao, Mongools, Duits, Nederlands, Noors, Pools, Portugees, Poesjtje, Russisch, Roemeens, Servischkroatisch, Slovaaks, Swahili, Perzisch, Fins, Frans, Tsjechisch en Zweeds.

VOORBERICHT

Dit boek handelt over een land dat zich van de Stille Oceaan tot de Oostzeekust uitstrekt. De uiterste plaatsen ervan zijn zo ver van elkaar verwijderd dat wanneer het in de ene begint te dagen, op de andere de avondschemering neerdaalt. Het tijdsverschil tussen de extreem westelijk en extreem oostelijk gelegen delen van het land bedraagt 10 uur.

Het eeuwige ijs van het Noordpoolgebied en de subtropen van de Transkaukasus, de hete woestijnen van Toerkmenië en de grenzeloze taiga van Siberië, de boven de wolken uitstekende bergtoppen van de Pamir en de Tian-Sjeng en de vlakke steppen van de Oekraïne en Kazachstan... De gevarieerdheid van zijn landschappen en klimatologische omstandigheden is waarlijk eindeloos.

Dit boek handelt over het land dat men nog steeds vaak Rusland noemt. Dat is niet juist. Rusland, of eigenlijk de Russische Socialistische Federatieve Sovjet-republiek (RSFSR) is slechts één — ofschoon de grootste — van de 15 rechtsgelijke constituerende republieken die zich 60 jaar geleden, in december 1922, in de Unie van Socialistische Sovjet-republieken (USSR) verenigden.

De 270 miljoen inwoners van dat land spreken

0802010203

© Uitgeverij Persagentschap Novosti, 1983

130 talen en gebruiken vijf soorten lettertekens. Dat verhindert hen niet elkaar te begrijpen, gezamenlijk zeer moeilijke problemen op te lossen en materiële en geestelijke goederen te scheppen.

Dit boek handelt over het land dat in 1917 als eerste ter wereld tot de opbouw van een socialistische maatschappij overging. Toen het op weg ging naar de toekomst, lag het in technologisch-economisch opzicht 50 tot 100 jaar achter op de meest ontwikkelde kapitalistische staten. Driekwart van zijn bevolking kon niet eens schrijven of lezen. Daarom geloofden toen maar weinigen in het welslagen van het "Russische experiment".

Maar onder leiding van de door Lenin opgerichte Communistische Partij wist het Sovjet-volk een ontwikkelde socialistische maatschappij op te bouwen. Zijn successen en zijn misstappen, iets wat voor iedere pionier onvermijdelijk is, werden een historische ervaring die andere volkeren goed van pas komt.

Dit boek handelt over een land dat vandaag de dag een vijfde van de totale industrieproductie van de wereld voor zijn rekening neemt. Het staat bovendien op de wereldranglijst wat betreft:

- de smelting van staal en gietijzer;
- de winning van aardolie en ijzererts;
- de produktie van cement en kunstmest;
- de produktie van tractoren, wollen stoffen en leren schoeisel;
- de omvang van de kapitaalinvesteringen in de economie en de vlucht van de woningbouw;
- de stabiele groei van de produktie en van de welvaart van de brede volksmassa.

De Sovjet-Unie geeft mede de toon aan op het gebied van technologisch-wetenschappelijke vooruitgang. Ze heeft het grootste aantal wetenschapsmensen en ingenieurs ter wereld.

De USSR is een pionier op ruimtevaartgebied. De eerste kunstmaan werd in de Sovjet-Unie gelanceerd. De staatsburger van de USSR Joeri Gagarin werd de eerste aardbewoner die een ruimtevlucht volbracht.

Dit boek handelt over het land dat sinds het ogenblik van zijn ontstaan volhardend en onvermoeid de politiek van vreedzame coëxistentie van staten met verschillende maatschappelijke systemen voert en actief ijvert voor ontwapening en voor ontplooiing van samenwerking op grote schaal tussen alle volkeren op grondslag van rechtsgelijkheid en gelijk voordeel.

De USSR ving de grootste last van de Tweede Wereldoorlog op en speelde de beslissende rol bij de verplettering van het fascisme. De overwinning in die oorlog werd ten koste van enorme verliezen aan mensenlevens en goederen behaald. Het land moest enorme krachtsinspanningen aanwenden om de wonden die aan de economie waren toegebracht, te doen helen en het vooroorlogse produktiepeil weer te bereiken en te overtreffen.

... Het fenomeen Sovjet-Unie doet in het buitenland een eindeloze reeks van vragen ontstaan. Die vragen worden gesteld aan Sovjet-burgers die ambtshalve of als toerist buitenlandse reizen maken. Zij worden gesteld door luisteraars van Radio Moskou, die in tientallen talen uitzendt. Zij komen ook bij het Persagentschap Novosti binnen van lezers van de kranten, tijdschriften, boeken en brochures die het uitgeeft. We hebben uit deze massa vragen er 100 gekozen, die het vaakst voorkomen en naar onze mening het meest belangrijk zijn voor het juiste inzicht in de binnen- en buitenlandse politiek van de USSR, die onlangs haar 60-jarig bestaan vierde.

I. STAAT. MAATSCHAPPIJ. INDIVIDU

1. *“Het begrip “socialisme” krijgt in verschillende landen verschillende inhoud mee. Hoe staat U hier zelf tegenover?”*

— Het hangt ervan af over welke verschillen in opvatting het hier gaat. Over verschillen die aan de nationale bijzonderheden van elk land ontspruiten maar de grondbeginselen van het socialisme niet aantasten, of juist over het afwijzen van die beginselen. Het eerstgenoemde beschouwen we als een wetmatig en onvermijdelijk verschijnsel en het laatstgenoemde verwerpen we.

Het socialisme is een maatschappelijk stelsel dat uitbuiting van de mens door zijn medemens uitsluit en zich planmatig ontwikkelt in het belang van alle leden van de maatschappij en terwille van de groei van de welvaart van de bevolking. De economische grondslag van het stelsel bestaat in het gemeenschappelijke bezit van de produktiemiddelen en de politiek wordt gewaarborgd door het gezag van de werkers, waarbij de arbeidersklasse met een marxistisch-leninistische partij aan het hoofd de leidinggevende rol speelt.

Deze grondbeginselen maken het mogelijk alle nationale bijzonderheden te verdisconteren. Wie zich daar niet aan houdt, verdraait de inhoud van het socialisme. Pogingen hiertoe zijn er helaas meer dan genoeg geweest. De tegenstanders van de nieuwe maatschappij vinden er alle baat bij om de meest verschillende verschijnselen met het ene woord socialisme aan te duiden, met inbegrip van die welke hoegenaamd niets te maken hebben met het socialisme. Zij hebben dat nodig om het idee van het socialisme zelf ten overstaan van de volkeren in discrediet te brengen.

2. *“Vertoont de socialistische maatschappij die bij U is opgebouwd verschillen met wat Marx en Engels bedoelden?”*

— Karl Marx noch Friedrich Engels beschreven in alle details hoe de socialistische maatschappij er zou uitzien. Zo'n maatschappij bestond toen namelijk nog niet.

Zij werkten wel de grondbeginselen ervan uit.

Volgens hun leer wordt de socialistische maatschappij door de volgende basisbijzonderheden gekenmerkt, zonder welke ze eenvoudig ondenkbaar is:

- maatschappelijke eigendom van de fabrieken, bankinstellingen, vervoer, bodemschatten en grond;
- ontbreken van een uitbuitersklasse;
- planmatige ontwikkeling van de economie;
- beloning volgens het beginsel: “Van iedereen naar vermogen, aan iedereen naar prestatie”.

Al deze beginselen zijn in de USSR onverkort verwezenlijkt en waargemaakt.

3. "Wat is het "ontwikkelde socialisme" voor iets?"

— De kwestie van mogelijke ontwikkelingsstadia van het socialisme werd voor het eerst door Lenin aanhangig gemaakt. Hij had de conclusie getrokken dat de socialistische maatschappij in haar beweging naar het communisme een aantal stadia zou doormaken. Lenin was van mening (en de ervaring van ons land bevestigt dit) dat de opbouw van een "ontwikkelde socialistische maatschappij", een "voltooid socialisme", een "volledig socialisme" en een "integraal socialisme" alleen na de versterking en versteviging van het zegevierende socialisme mogelijk zou zijn.

De eerste fase na de overwinning van de socialistische revolutie van 1917 was het overgangsstadium van het kapitalisme naar het socialisme. In de tweede helft van de jaren 30 was in de Sovjet-Unie in grote trekken al een socialistische maatschappij opgebouwd. Tegen het einde van de jaren 50 had het socialisme in ons land een volledige en definitieve overwinning behaald. Niet alleen waren de gevaren binnenlands uit de weg geruimd, maar met de vorming van het vriendschapsverbond van socialistische staten, waren ook de externe bronnen van het gevaar dat het kapitalisme hersteld zou worden, aanzienlijk afgezwakt.

Het ontwikkelde socialisme is een noodzakelijk, wetmatig en in historisch opzicht langdurig stadium van sociale ontwikkeling.

In tegenstelling tot de beginstadia ontwikkelt het socialisme zich in deze fase op zijn eigen grondslag, steunend op de technologisch-materiële basis die in de loop van de socialistische opbouw tot stand is

gebracht, en op de hiermee overeenkomende specialistische produktiekrachten.

Het ontwikkelde socialisme vertoont tal van kenmerkende trekken. Het is een maatschappij waarin machtige produktiekrachten en vooruitstrevende wetenschap en cultuur tot stand zijn gebracht en waarin de volkswelvaart gestadig groeit. Het is een maatschappij waarin op grondslag van het naar elkaar toegroeien van alle klassen en sociale lagen, van de feitelijke gelijkheid van alle volkeren die in het land wonen en van hun broederlijke samenwerking een nieuwe historische gemeenschap van mensen ontstond, namelijk het Sovjet-volk. Het is een maatschappij waarin zorg van allen voor het welzijn van een ieder en zorg van een ieder voor het welzijn van allen levenswet is.

Het is juist in dit ontwikkelingsstadium van het socialistische stelsel dat de voorwaarden ontstaan die de nodige omstandigheden scheppen voor het geleidelijk uitgroeien tot een klasseloze, een communistische maatschappij.

4. "De USSR heeft in de 60 jaar van haar bestaan grote successen op economisch en sociaal gebied, in de wetenschap en de cultuur behaald. Met welke moeilijkheden kreeg U te kampen bij de opbouw van het socialisme?"

— Het aantal moeilijkheden waarmee we te kampen kregen, was beslist niet gering.

Ten eerste ontnam de omringende kapitalistische wereld, die de jonge socialistische republiek trachtte te wurgen, ons vele jaren die heengingen met de

oorlogen die ons van buitenaf waren opgedrongen en met de wederopbouw van het verwoeste. Om precies te zijn, vergde dat 20 van de 65 jaar die na de revolutie van 1917 zijn verlopen.

Buitenlandse interventie van 14 staten onmiddellijk na de socialistische revolutie in Rusland en een contra-revolutie die met wapens en geld van de belangrijkste kapitalistische landen werd gevoed, kwamen ons op 8 miljoen mensenlevens te staan en berokkendend een enorme schade ten bedrage van 50 miljard roebel. In een aantal republieken werd met hulp van Duitse, Engelse en andere buitenlandse troepen de Sovjet-macht omvergeworpen — in Estland (1918), in de Oekraïne (1918), in het gebied achter de Kaspische Zee (1918), in Litouwen (1919) en in Letland (1919). In de Oekraïne en achter de Kaspische Zee werd die macht een jaar later hersteld maar in de Oostzee-republieken gebeurde dat pas in 1940.

De agressie van Hitler-Duitsland bleek de hevigste in de geschiedenis van ons land te zijn. De Sovjet-Unie verloor 20 miljoen mensenlevens, 25 miljoen mensen werden dakloos, er werden 1710 steden en 70.000 dorpen verwoest dan wel platgebrand.

Het laat zich raden dat dit onze ontwikkeling tegenhield en het Sovjet-volk afleidde van zijn hoofdtaak, de opbouw van een nieuwe maatschappij en verhoging van de levensstandaard.

Ten tweede begonnen we op een uiterst laag ontwikkelingspeil. De USA of Engeland hadden in economisch opzicht een voorsprong van 50 à 100 jaar op het tsaristische Rusland. Er kan gezegd worden dat in de vreedzame wedijver van de twee sociale systemen het Westen een indrukwekkende voorgeift had. De USSR moest die achterstand binnen zeer beperkte tijd zien in te halen, waarbij

alleen op de eigen mogelijkheden en hulpbronnen gerekend kon worden.

Ten derde bewandelden we bij de opbouw van een in beginsel nieuwe maatschappij een weg die nog door niemand betreden was. Van iemand leren of iemands ervaring overnemen was er niet bij, omdat zo'n ervaring eenvoudig niet bestond. Hoe moest men de produktie in alle takken in landsverband plannen zodat er geen economische crisissen of werkloosheid zouden ontstaan? Welke vormen van staatsbestel moest men voor de grote en de kleine volkeren van het land tot stand brengen en ontwikkelen zodat dit aan hun fundamentele belangen beantwoordde en hun socialistische ontwikkeling bevorderde? Langs welke weg moest men de landbouw ontwikkelen die uit kleine, met moeite rondkomende boerenbedrijfjes bestond? Zulke vragen rezen er veel, geen van alle duldden ze uitstel, allemaal moesten ze zonder verwijl worden aangepakt. Het valt te begrijpen dat op deze onverkennde weg fouten en ongelukkige experimenten niet uitbleven. Men leerde van zijn fouten, er werd een eigen ervaring opgedaan.

Ten vierde bracht de vijandelijke omsingeling ons volk niet alleen oorlogen en verwoestingen. De kapitalistische landen weigerden de Sovjet-staat te erkennen, zij stelden boycot-acties op het gebied van de handel en op andere gebieden tegen ons in, trachtten zich in onze interne zaken te mengen en dwongen de Sovjet-Unie aanzienlijke middelen aan haar hoofddoel — verhoging van de volkswelvaart — te onttrekken en ze voor defensie uit te geven. De wapenwedloop die na 1945 door de Verenigde Staten werd ontketend, dient niet alleen zuiver militaire doeleinden. Men zou met behulp van de wapenwedloop — dit werd nogal openlijk en meer dan eens door hooggeplaatste figuren in Washington

verklaard — de Sovjet-Unie willen laten doodbloeden, haar materiële hulpbronnen van de vreedzame socialistische opbouw afleiden er haar mogelijkheden tot verwezenlijking van haar sociaal-economische plannen beperken.

5. *“Het Sovjet-parlement bestaat, zover ik weet, uit twee kamers. Wat is het verschil tussen hen?”*

— Inderdaad, de Opperste Sovjet van de USSR bestaat uit twee kamers — de Sovjet van de Unie en de Sovjet van de Nationaliteiten. Dat in het Sovjet-parlement twee kamers zijn, valt uit het polynationale karakter van onze staat te verklaren.

De eerste kamer behartigt de gemeenschappelijke belangen van alle kiezers die er in het land zijn, onafhankelijk van hun nationale afkomst. De verkiezingen voor die kamer worden gehouden in kieskringen met een gelijk aantal inwoners. Vandaar dat het aantal afgevaardigden dat de bevolking van de ene of andere republiek in de Sovjet van de Unie vertegenwoordigt, evenredig is met het inwonertal van die republiek.

De andere kamer is afgestemd op de specifieke belangen van de volkeren van de USSR. De Sovjet van de Nationaliteiten wordt op een andere grondslag gekozen: elke constituerende republiek, met welk inwonertal dan ook, vaardigt 32 vertegenwoordigers voor die kamer af. Elke autonome republiek vaardigt er 11 af, elk autonoom gebied 5 en elk autonoom gewest 1. Met andere woorden, het kleine Estland (1,5 miljoen inwoners) en de Oekraïne, die verre van klein is (50 miljoen inwoners),

hebben een gelijk aantal afgevaardigden in de Sovjet van de Nationaliteiten. De numeriek kleine volkeren hebben meer zetels in de Sovjet van de Nationaliteiten dan hun aandeel in de totale bevolking van het land.

Beide kamers hebben gelijke rechten. Ze hebben beide het recht van wetgevend initiatief. Zij behandelen wetsontwerpen en andere kwesties afzonderlijk of in gezamenlijke zittingen. Een wet geldt als aangenomen indien in elke kamer van de Opperste Sovjet van de USSR een meerderheid van het totale aantal afgevaardigden van de kamer ervoor heeft gestemd.

Maar stel dat de meningen van de kamers uiteenlopen, wat dan?

In de praktijk is zo'n geval nooit voorgekomen. Maar de Grondwet van de USSR bepaalt dat in geval van het uiteenlopen der meningen van de kamers de bewuste kwestie verwezen wordt naar een bemiddelingscommissie die op paritaire grondslag door de Sovjet van de Unie en de Sovjet van de Nationaliteiten wordt gevormd. Daarna komt de kwestie andermaal in een gezamenlijke zitting van beide kamers in behandeling. Als er ook dit keer geen eensluidende uitspraak komt, wordt bespreking van het vraagstuk tot de eerstvolgende zitting van de Opperste Sovjet der USSR verdaagd of wordt de kwestie aan een referendum onderworpen.

Deze structuur van het hoogste machtsorgaan en een dergelijke stemmingsprocedure maken het mogelijk bij de besluitvorming de belangen van alle republieken te verdisconteren.

6. *“Waarom hebt U één partij? Is het socialisme wel te verenigen met een meerpartijenstelsel?”*

— Dat in de Sovjet-Unie slechts één politieke partij bestaat, namelijk de communistische, komt door concrete historische omstandigheden.

Voor de Oktober-revolutie van 1917 waren in Rusland verscheidene politieke partijen. Sommige ervan ondersteunden openlijk het tsarisme, andere volgden een reformistische lijn. En slechts één partij — die van de communisten — verkondigde als haar doel ingrijpende revolutionaire hervorming van de maatschappij door vernietiging van de economische, de sociale, de politieke en andere soorten ongelijkheid.

De communisten behartigden in de eerste plaats de belangen van de arbeidersklasse. Er waren ook andere democratische krachten, die o.a. die inzichten van een deel van de boeren tot uiting brachten. Zo was de partij van socialistisch-revolutionairen een tamelijk invloedrijke macht. De communisten zetten zich niet af tegen gezamenlijk optreden met de socialistisch-revolutionairen en achtten een samengaan met hen noodzakelijk.

Ook na de overwinning van de Oktober-revolutie was de Communistische Partij bereid dit samengaan te laten voortbestaan. In de eerste Sovjet-regering waren zeven vertegenwoordigers van de linkse socialistisch-revolutionairen opgenomen. Maar de socialistisch-revolutionairen waren niet van plan met de communisten samen te werken bij de verwezenlijking van een programma voor socialistische hervormingen. Reeds in maart 1918 verlieten zij uit eigen beweging de coalitieregering en in juli van datzelfde

de jaar lieten zij in Moskou een rebellie tegen de Sovjet-macht uitbreken.

De kleinburgerlijke partijen werden niet “uiteengejaagd”, zoals bepaalde historici in het buitenland beweren. Zij verlieten de politieke arena nadat zij zich ten overstaan van het volk in discredit hadden gebracht. Het verloop van de historische ontwikkeling zelf noodzaakte de communisten de verantwoordelijkheid voor het lot van het land op zich te nemen.

Het eenpartijstelsel hoeft helemaal niet kenmerkend te zijn voor de socialistische maatschappij. In een aantal socialistische landen, zoals bijvoorbeeld in Bulgarije, de DDR e.a., bestaan meerpartijssystemen in het kader van een volksfront dat in elk land democratische partijen en maatschappelijke organisaties omvat die voor de opbouw van het socialisme opkomen.

7. *“U noemt de CPSU de kern van het politieke systeem van de Sovjet-maatschappij. Hoe moet men dat opvatten?”*

— Het is nu al het zevende decennium dat heel de geschiedenis van ons land onafscheidelijk verbonden is met de activiteiten van de CPSU. Onder haar leiding werd de socialistische revolutie voltrokken, werd de polynationale staat gesticht en een ontwikkelde socialistische maatschappij opgebouwd.

De CPSU is de regerende partij van het land. Ze treedt als de politieke leidster van het volk op, bepaalt de richtingen waarin de maatschappij wordt ontwikkeld en geeft ideologische leiding aan alle

opbouwende activiteiten van de bevolking van de Sovjet-Unie. Bij het uitstippelen van het perspectief voor de ontwikkeling van de maatschappij brengt de partij niet alleen nieuwe taken en plannen voor oplossing van de sleutelproblemen van haar economische, sociale en geestelijke leven naar voren en draagt ze ter bespreking voor aan de gehele bevolking. Zij zorgt ook voor de verwezenlijking van de economische plannen die door het hoogste machtsorgaan, de Opperste Sovjet der USSR, zijn bekrachtigd.

De partij heeft niet zomaar onbeperkte volmachten. Alle organisaties ervan handelen binnen het kader van de Grondwet van de USSR. In artikel 6 van de Grondwet wordt deze bepaling speciaal gestipuleerd.

Vandaag de dag telt de CPSU 17,5 miljoen leden. Zij zijn in nagenoeg alle bedrijven, alle instellingen, in alle sovjets en verenigingen actief. Via de communisten en gebruik makend van de methode van overtuiging — de belangrijkste methode van partijleiding — zet de partij de inhoud van haar beleid uiteen en voert ze het volk achter zich aan. Daarom zeggen we dan ook dat de CPSU de kern van het politieke systeem van de Sovjet-maatschappij is.

---

8. *“Genieten de leden van de CPSU bij U welke voorrechten dan ook?”*

— Hoegenaamd geen!

Een partijlid moet bijvoorbeeld net zo goed op de wachtlijst voor huisvesting staan als een partijloze, en daarbij wordt voorrang gegeven aan diegene die een grotere behoefte aan meer woonruimte

heeft. Het partijlid krijgt geen extra toeslag op het loon: de arbeid wordt bij ons strikt in overeenstemming met zijn hoeveelheid en kwaliteit beloond. Een plaats in een vakantiesanatorium wordt in de eerste plaats toegewezen aan diegenen die naar de mening van de artsen meer behoefte aan medische behandeling hebben.

Met andere woorden, het partijlid heeft geen voorrechten die hem welk materieel voordeel dan ook zouden opleveren.

In het verhaal “Het Monument” van de Estlandse schrijver Enn Vetemaa redeneert een van de beeldhouwers die de opdracht hebben gekregen om een standbeeld voor de slachtoffers van het fascisme op te trekken, als volgt: “Ik ben lid van de partij, Toonelt is dat eveneens, maar Ain is dat niet. Waarom heeft dan juist hij de hoofdrol toegewezen gekregen voor het vervaardigen van het standbeeld? Waarom ben ik dan in vredesnaam tot de partij togetreden als dat me niets oplevert?”

Er komen in het leven wel eens mensen voor die aan deze persoon doen denken. Vroeg of laat worden ze uit de partij gezet. Zulke mensen zijn er echter niet veel. Men treedt niet tot de partij toe om voorrechten te krijgen.

Lid van de CPSU worden mensen die niet alleen haar programma, statuut en filosofie aanvaarden maar die ook een actieve bijdrage leveren aan de werkzaamheden van de partij voor de opbouw van de nieuwe maatschappij en aan de vestiging van een nieuwe moraal en nieuwe verhoudingen in de maatschappij.

Het partijlid heeft veel plichten. Hij moet model staan in zijn houding tegenover de arbeid, hij moet al het nieuwe en vooruitstrevende steunen, actief tot het politieke leven van het land bijdragen, de belangen van de maatschappij boven de persoonlijke

belangen stellen, de versteviging van de vriendschap tussen de volkeren van de USSR met woord en daad bevorderen, ervoor zorgen dat mensen die de hoge eer om communist te heten niet verdienen buiten de partij blijven, waarheidslievend en eerlijk zijn, tekortkomingen moedig blootleggen en zich ervoor inzetten dat ze worden verholpen, vastberaden het hoofd bieden aan alle pogingen om kritiek te onderdrukken enz. De communist is verplicht altijd vooraan te staan. In de loop van de meest gespannen veldslagen van de Tweede Wereldoorlog kende men het bevel: "Communisten, vooruit!" Kort voor de aanval van de nazi's op de USSR telde de CPSU ongeveer 4 miljoen leden. In de oorlogsjaren kwamen 3 miljoen communisten in de gevechten om. Dit cijfer is veelzeggend: waar de communisten zich bevonden, hoe zij zich in de voor het land meest gespannen en meest verantwoordelijke periode gedroegen en welke "voorrechten" ze hadden.

9. *"Hoe gaat het bij U in zijn werk als iemand als lid in de partij wordt opgenomen?"*

— In de eerste plaats moet een ieder die lid van de partij wil worden, een proeftijd als kandidaat-lid van één jaar doormaken. De toekomstige communist heeft dat nodig om grondiger studie te maken van het programma en statuut van de CPSU en zich voor te bereiden op de toetreding. Elke partijcel helpt de kandidaat bij zijn voorbereiding en toetst zijn persoonlijke eigenschappen. Want alleen mensen met een hoog bewustzijn, die actief te werk gaan en aan de zaak van het com-

munisme toegewijd zijn, worden als lid tot de partij toegelaten.

Het CPSU-lidmaatschap staat open voor elke staatsburger van de Sovjet-Unie. Hij moet 18 jaar geworden zijn, het programma en het statuut van de CPSU erkennen, een actieve bijdrage aan de opbouw van het communisme leveren, in een van de partijcellen werken, de besluiten van de partij nakomen en contributie betalen.

Men wordt op individuele basis lid van de partij. Er bestaan geen voorrechten of — integendeel — beperkingen die aan de klasse-herkomst van de gegadigde zouden ontspruiten. Vandaag de dag zijn 43,4 pct. van alle leden van de CPSU bijv. arbeiders, 12,8 pct. — boeren, en 43,8 pct. — intellectuelen, werkers op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, cultuur en bestuur of militairen.

Wie lid van de partij wil worden, moet aanbevelingen door drie leden van de CPSU overleggen en de leden van de Communistische Jeugdbond ook een aanbeveling van het comité van de bond. De schrijvers van de aanbevelingen moeten niet minder dan 5 jaar lid van de partij zijn geweest en moeten het gegadigde niet minder dan één jaar van gezamenlijk werk kennen.

De kwestie zelf van opnemng van de kandidaat als lid in de CPSU wordt besproken in de algemene partijvergadering van de bewuste partijcel die er een beslissing over neemt. Als twee derde van alle op de vergadering aanwezige communisten "vóór" stemt, dan geldt dit als bewijs van toelating van de persoon in kwestie tot de partij. Van dat ogenblik af is hij lid van de CPSU.

Als de gegadigde in de loop van de tijd dat hij kandidaat-lid blijft, zich niet als persoonlijkheid heeft laten gelden en geen actieve prestaties heeft geleverd, wordt hij door de partijcel geweerd. Dat

houdt in dat hij niet meer als aspirant-lid van de CPSU wordt beschouwd. In de periode tussen het 25e en het 26e CPSU-congres (1976-1981) bleven 91.000 kandidaten buiten de partij. In dezelfde periode evenwel groeide het ledental van de partij met 1,8 miljoen.

10. *“U beweert dat de activiteiten van de Sovjet-bevolking tot nut van de samenleving gestadig groeien, hoewel bij ons in het Westen het tegendeel beweerd wordt. Wie heeft hier nu gelijk?”*

— Oordeelt U zelf. Van elke tien jonge arbeiders gaven zes op de vraag “Wat betekent voor U prettig leven?” ten antwoord: “Interessant werk hebben dat de mensen nut brengt”.

De sociologen in de Sovjet-Unie hielden diepgaande opiniepeilingen op 16 grote bedrijven van het land. De uitslag van dit onderzoek wees uit dat de Sovjet-maatschappij ervoor zorgt dat de fundamentele belangen van maatschappij en individu één geheel vormen. Voor 59 pct. van alle jonge arbeiders die aan dit onderzoek hebben meegedaan, ligt het belangrijkste van de arbeid in het nut ervan voor de maatschappij. 38,5 pct. van de arbeiders wordt in zijn streven om goed werk te leveren door de “verantwoordelijkheid tegenover het collectief” aangespoord en 36,4 pct. door de mogelijkheid “meer nut aan de maatschappij te brengen”. Slechts 14,9 pct. van alle ondervraagden vindt dat hierin enkel “het streven naar persoonlijk welzijn” wordt weerspiegeld.

Het probleem van de activiteiten van de Sovjet-

bevolking tot nut van de samenleving trok enkele jaren geleden de aandacht van de Engelse geleerde R. Hill. Hij ontplooidde zijn sociologisch onderzoek in Moldavië, een van de 15 constituerende republieken van de Sovjet-Unie. R. Hill kwam tot de conclusie dat “het algemene niveau van civiel bewustzijn in de Sovjet-Unie gestadig stijgt” en dat “het Sovjet-systeem in het geheel geen gesloten systeem is”. En volgens de Westduitse vorser W. Thäneberg “worden de beweringen over een totale apathie en vervreemding van de arbeiders in de USSR... ontzenuwd alleen al door feiten als een grote opkomst bij verkiezingen en de talrijke schriftelijke suggesties en klachten die dagelijks bij de redacties van de persorganen van de Sovjet-Unie binnenkomen”.

Activiteiten tot nut van de samenleving zijn niet in strijd met de ontwikkeling van het individu, zij oefenen op iedereen een zeer weldadige invloed uit. De politiek van de Communistische Partij, die een alzijdige ontplooiing van de maatschappelijke activiteiten van de bevolking ten doel heeft, bevordert zowel de hoogste doelstellingen van sociale vooruitgang als het welzijn van ieder individu. De bevolking van de Sovjet-Unie geniet ruime sociaal-economische en politieke rechten — het recht op arbeid en op recreatie, op huisvesting en kosteloos onderwijs en op kosteloze medische verzorging — en heeft ruime medezeggenschap in de aangelegenheden van staat en maatschappij. Haar welvaart is gestadig aan het groeien. Alleen al in het laatste vijftiental jaren is het nationale inkomen van het land 2,4 maal gegroeid en momenteel gaat driekwart ervan naar consumptie. Verhoging van de materiële welvaart is daarbij slechts een uitgangspunt voor de aanpak van de hoofdtaak, nl. het scheppen van voorwaarden voor een alzijdige ontwikkeling van

het individu. Daarom wordt er in de USSR zoveel aandacht aan verhoging van het culturele niveau van de bevolking besteed en aan haar morele opvoeding. Dit veronderstelt op zijn beurt een proces in de tegenovergestelde richting — met name, meer zorg van de gewone burgers voor het welzijn van de gemeenschap en voor de groei van het potentieel van de maatschappij. Dat is de kern van de verhouding tussen de maatschappij en het individu onder het socialisme.

11. *“Kan een eenvoudige arbeider bij U bijvoorbeeld fabrieksdirecteur worden?”*

— Dat kan hij inderdaad.

Een rondvraag in de machinefabrieken van Leningrad — en dat is een van de grootste industrie centra van het land — wees uit dat op elke 100 fabrieksdirecteuren 73 hun loopbaan als eenvoudige arbeider begonnen. Hetzelfde kan ook gezegd worden over ministers en vele geleerden en artsen in de Sovjet-Unie.

In de socialistische maatschappij heeft niemand zijn hele leven lang met een en dezelfde soort arbeid te maken. Kinderen van arbeiders en arbeiders zelf krijgen onderwijs en worden intellectueel. En omgekeerd, kinderen van intellectuelen kunnen arbeider worden. Alles ligt aan de persoonlijke bekwaamheden van de gegeven persoon.

Sterker nog, de Sovjet-vorsers wijzen erop dat de onderlinge beweging tussen arbeiders en andere sociale groepen in de USSR toeneemt. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de klassen naar elkaar toe groeien doordat alle mensen gelijke kansen heb-

ben en door een algemene groei van het ontwikkelingspeil in het land. Wij willen eraan herinneren dat ALLE kinderen van ALLE ouders in stad en land, uit welke sociale lagen zij ook afkomstig mogen zijn, als minimum middelbaar schoolonderwijs krijgen.

12. *“Waarom bent U zo slecht te spreken over de vrije Westerse pers? Bent U misschien beducht voor de kritiek die haar niet vreemd is, kritiek niet alleen op de stand van zaken bij ons, maar ook op de stand van zaken in andere landen? Voor zover ik weet, is het in de USSR niet gebruikelijk kritiek te leveren op verschillende instellingen van het bij U bestaande systeem of op ambtelijke personen. Ik vind dat niet juist, en hoe denkt U erover?”*

— Het is inderdaad niet juist als bepaalde instellingen en ambtelijke personen buiten kritiek blijven. Maar men hoeft slechts de Sovjet-pers te leren kennen — ook al was het maar in beperkte mate — om te begrijpen dat kritiek een van de hoofdrichtingen van haar werkzaamheden is.

Hierbij mag wel worden opgemerkt dat de correspondenten van bourgeois-kranten die in de USSR zijn geaccrediteerd, op grote schaal kritische materialen uit onze pers overnemen die ze op hun eigen manier interpreteren.

Het gebeurt nogal eens dat Westerse schrijvers die echte feiten uit onze kranten aanhalen, ze op een dusdanige manier presenteren dat de lezer in-

formatie krijgt die de werkelijke stand van zaken op grove wijze verdraait. Onze kranten leveren kritiek op tekortkomingen om ze te verhelpen. Maar de Westerse kranten gebruiken diezelfde feiten om het Sovjet-systeem in zijn geheel zwart te maken. Wat een evidente afwijking van de bij ons gevestigde orde is, wordt aan de lezer voorgeschoteld als iets dat eraan intrinsiek eigen is. De Westerse journalisten zien zich genoodzaakt datgene te schrijven wat van hen verlangd wordt door de eigenaars van de "vrije" kranten, die het niet om de waarheid begonnen is maar om winst, niet om diepliggende en objectieve uiteenzetting van de achtergronden maar om sensatie.

Wij erkennen wel het vakmanschap van velen van onze Westerse collega's maar achten hen niet echt vrij. En we stellen onze vrijheid om de waarheid te spreken boven hun vrijheid om die waarheid te verdraaien terwille van hen die hiervoor betalen.

13. *"U zegt dat de arbeiders via de vakbeweging inspraak in het produktiebeheer krijgen. Hoe komt die inspraak tot uiting?"*

— De vormen ervan zijn gevarieerd. De personeelsleden hebben inspraak in het produktiebeheer via hun vakbond (die geen enkele kwestie in verband met de produktie uit het oog verliest), via de posten van volkscontrole die door de vakbeweging worden opgezet, via de personeelsvergaderingen en de permanente produktiebesprekingen.

Men staat begrijpelijkerwijs nog niet op het peil waarop alle arbeiders hun aandeel tot het beheer leveren. Sociologisch onderzoek wijst uit dat de

personeelsvergaderingen bijvoorbeeld stelselmatig door twee derde van alle arbeiders worden bijgewoond. Naar de maatstaven van andere landen kan dit wel veel lijken, maar in de USSR wordt het niet als voldoende beschouwd. De politiek van de partij en van de staat is erop gericht om zo veel mogelijk arbeiders en employés bij het beheer te betrekken.

In het produktieproces zoekt de arbeider het soort werk dat voor hem prettige arbeidsvoorwaarden en een goed loon inhoudt en morele voldoening schenkt. Vaak wacht hij niet tot de administratie hiervoor gezorgd heeft maar lanceert eigen initiatieven. Als dit initiatief eenmaal steun krijgt, zorgt de arbeider via de vakbeweging ervoor dat aan zijn initiatief uitvoering wordt gegeven. De vakbonden scheppen de atmosfeer van democratie in de produktie die tot vele stappen van onderen de stoot geeft. De laatste tijd is in de bedrijven op initiatief van de arbeiders bijvoorbeeld organisatie en beloning van de arbeid in ploegverband in zwang gekomen. De arbeiders vormen een besloten ploeg, kiezen een ploegraad, lanceren hunnerzijds een (tegen)plan ter correctie van het plan van de bedrijfsleiding, bepalen de verdienste van ieder lid van de ploeg, dragen de personeelsleden voor die voor gratificatie in aanmerking komen enz. Zulke ploegen beginnen op te vallen door de groei van de arbeidsproductiviteit, door hogere lonen en actief optreden van de personeelsleden in de aangelegenheden van vervolmaking van de produktie. De vakbeweging ondersteunde het initiatief van de arbeiders, dat snel grote verspreiding kreeg. Als de bedrijfsleiding er geen haast mee maakte om de nieuwe ervaring op het gebied van de organisatie van de arbeid over te nemen, werd ze door de vakbeweging gekritiseerd. Dit soort kritiek was o.a. te horen op het 17e vakbondcongres van de USSR.

De arbeiders hebben inspraak in het produktie-beheer door hun deelname aan de socialistische wedijver (d.w.z. de competitie ter behaling van de grootste produktieprestaties). De hoogste resultaten worden dáár geboekt waar de arbeiders beter leven en onder prettiger omstandigheden werken. Vandaar dat de arbeiders er belang bij hebben dat de ervaring van de koplopers in deze competitie grote verspreiding krijgt. De wedijver wordt door de vakbeweging geleid. Op het 17e vakbondcongres werd onderstreept dat de socialistische wedijver een uiterst belangrijk middel is met behulp waarvan de vakbeweging de ontwikkeling van de economie kan beïnvloeden.

14. *"Hoe zien in de USSR de betrekkingen tussen de staat en de vakbeweging eruit?"*

— De vakbonden in de Sovjet-Unie ontplooiën hun activiteiten in een staat van werkers, die zijn hoofdtaak in de stelselmatige verhoging van het materiële en het culturele levenspeil van de bevolking ziet. Daarom komen de belangen van de vakbeweging en van de staat met elkaar overeen.

De staat verleent materiële medewerking aan de vakbonden en stelt hun werkruimte ter beschikking. De staat heeft de vakantiesanatoria onder vakbondbeheer geplaatst en trekt voor de vakbeweging middelen uit voor financiering van culturele en voorlichtingswerkzaamheden.

De vakbonden hebben ruime bevoegdheden. Alle problemen van arbeid en loon worden door de staatslichamen uitsluitend in overleg met de vakbe-

weging geregeld. De vakbeweging heeft rechtstreeks medezeggenschap in het produktiebeheer. In de bedrijven vallen tientallen bestuurlijke functies onverkort onder de competentie van de vakbeweging. De vakbonden nemen deel aan het opstellen en ten uitvoer leggen van de plannen voor ontwikkeling van de volkshuishouding van het land.

Er bestaat in de USSR vandaag de dag geen enkele economische of sociale kwestie die naast staatsinstellingen niet mede door de vakbonden zou worden geregeld. Dat is wel wetmatig, aangezien zulke kwesties de belangen van de werkers aangaan. De verhoudingen van de vakbeweging van de USSR met de staat worden in het Westen nogal eens in een verdraaid licht voorgesteld. Intussen zijn deze verhoudingen een blijk van kracht en niet van zwakheid van de vakbeweging in de Sovjet-Unie. Kan de vakbeweging in de kapitalistische landen bijvoorbeeld het initiatief nemen tot het indienen van wetsontwerpen? In de USSR is de vakbeweging hier wel degelijk toe bevoegd.

De Centrale Vakbondsraad van de Sovjet-Unie heeft meegewerkt aan de totstandkoming van het ontwerp van de grondslagen van de wetgeving in de USSR over arbeid, aan de wetten over de pensioenvoorziening van staatswege, aan de regeringsbesluiten tot loonsverhoging en andere stukken. De vakbonden dienden bij de Opperste Sovjet van de USSR een ontwerp in voor de bepalingen betreffende de werkwijze bij het beslechten van arbeidsgeschillen. Een ander voorbeeld: in de uiteindelijke tekst van de "Uitgangspunten voor economische en sociale ontwikkeling van de USSR voor de jaren 1981-1985 en voor de periode tot aan 1990", die de wet werden welke de ontwikkeling van het land in de eerstkomende tien jaar regelt, werden op het

CPSU-congres meer dan 100 verschillende amendementen en aanvullingen opgenomen. Daarvan zijn 23 aanvullingen van de vakbeweging afkomstig.

De staat heeft het gedeelte van de staatsbegroting dat voor sociale voorzieningen is bestemd, aan de vakbonden overgedragen. De vakbonden stellen zelf de begroting voor sociale zaken op en beschikken daarover naar eigen goedvinden. In 1981 was die begroting bepaald op 36,9 miljard roebel (7 pct. meer dan in 1980 en ruim twee keer zoveel als er voor defensie werd uitgetrokken). Voor rekening van de begroting voor sociale zaken worden de ziekteuitkeringen uitbetaald, wordt het verblijf in vakantiegelegenheden geheel of gedeeltelijk bekostigd, worden de preventieve geneeskundige inrichtingen onderhouden enz.

15. *“Hebt U wetten die de rechten van de vakbonden beknotten?”*

— Krachtens artikel 7 van de Grondwet van de USSR hebben de vakbonden medezeggenschap in de aangelegenheden van staat en maatschappij en dragen ze bij tot de regeling van politieke, economische en sociaal-culturele kwesties.

In de USSR werd in de loop van 60 jaar geen enkele wet uitgevaardigd die — al was het maar gedeeltelijk — hun rechten zou beknotten. De vakbonden hoeven niet bij de staatsinstellingen te worden ingeschreven, hun activiteiten en begroting zijn niet aan controle van staatswege onderhevig. Zij gaan zelfstandig te werk en handelen in overeenstemming met het Statuut van de Vakbonden van de USSR en de statuten van de bedrijfsbonden.

16. *“Hoe worden in de USSR de conflicten tussen personeel en bedrijfsleiding geregeld?”*

— Voor dit doel heeft elke dienst en elk bedrijf een speciale commissie. Ze heet dan ook Commissie voor regeling van arbeidsgeschillen.

In deze commissie hebben op voet van gelijkheid vertegenwoordigers van de vakbond en van de bedrijfsleiding (gewoonlijk twee aan elke zijde) zitting. Zij nemen de klachten van personeelsleden in studie. De uitspraken van de commissie zijn bindend voor de bedrijfsleiding.

Maar stel dat de arbeider het niet eens is met haar uitspraak? Dan wendt hij zich tot het vakbondscomit  van zijn bedrijf. Krachtens de wetgeving van de Sovjet-Unie is de beslissing van het comité in dit geval bindend voor de bedrijfsleiding. Maar laten we aannemen dat de arbeider niet tevreden is met de genomen beslissing. Dan wendt hij zich tot de rechtbank. Alle arbeidsgeschillen worden in de Sovjet-Unie door de rechtbanken kosteloos behandeld. Wie dus de kwestie aan de rechter voorlegt, hoeft hiervoor niets te betalen. Met andere woorden, een gerechtelijke procedure ligt binnen ieders bereik, als het ooit zover komt. De bedrijfsleiding is verplicht de uitspraak van de rechter na te komen.

17. *“In het Westen wordt de USSR vaak verweten dat zij streeft naar russificatie en assimilatie van volkeren die binnen de Unie leven. Wat denkt U zelf hiervan?”*

— Om het maar eens kort te zeggen — dat is volslagen onzin.

Zij die de Sovjet-Unie zoiets verwijten, hebben kennelijk geen voorstelling van het leven van de niet-Russische volkeren en verlaten zich op twijfelachtige auteurs die met kwaad opzet wit voor zwart uitgeven.

Werd in de USSR inderdaad een politiek van russificatie van de niet-Russische volkeren gevoerd, waarom hebben we dan in de jaren van de Sovjet-macht:

48 schrijftalen tot stand gebracht voor volkeren die er vroeger geen hadden?

de kinderen schoolonderwijs in hun moedertaal laten volgen? Sterker nog, onderwijs voor kinderen in hun moedertaal tot een constitutioneel recht gemaakt? (Artikel 45 van de Grondwet van de USSR.)

het Russisch niet tot de staatstaal van de USSR verklaard? Integendeel, de Grondwet van de USSR (art. 159) stelt bijvoorbeeld dat de rechtspraak in het land geschiedt "in de taal van de constituerende of autonome republiek, het autonome gebied, het autonome gewest, dan wel in de taal die door de meerderheid van de bevolking in het bewuste gebied wordt gesproken".

Waarom worden literaire werken in de Sovjet-Unie vandaag de dag geschreven in 77 talen die in de USSR worden gesproken, terwijl dit een halve eeuw geleden slechts 14 waren? Waarom beschouwt zowel de Sovjet-staat als ons creatief intellect dit als een belangrijke prestatie bij de sociale en culturele ontwikkeling?

Waarom worden er zoveel boeken vertaald in talen die in de constituerende en autonome republieken worden gesproken? Waarom groeit de totale oplage van de boeken en de periodieken in plaatselijke talen?

Waarom wordt op de bankbiljetten in de Sovjet-Unie hun waarde in roebels in 15 talen aangeduid —

naar het aantal van de constituerende republieken? Waarom ontbreekt op het Britse pond bijvoorbeeld een opschrift in het Wels?

Waarom leidt, laten we zeggen, de staatshogeschool voor toneelkunst in Moskou nationale studio's in hun plaatselijke talen op, d.w.z. in wezen hele troepen van toekomstige theaters die na voltooiing van de opleiding de kern gaan vormen van nationale theaters die in hun eigen taal opvoeringen presenteren?

Men kan nog veel meer van zulke vragen met een "waarom?" erin stellen. Tegen hen die ons "russificatie" verwijten, zeggen we: kom maar eens naar de USSR en zie zelf hoe de volkeren van de Sovjet-Unie leven en hun nationale cultuur ontwikkelen.

18. *"Wordt in de USSR het recht van de naties op zelfbeschikking gerespecteerd, als tot nog toe geen enkele republiek het gewaagd heeft haar wittreden uit de Unie aan te kondigen?"*

— Natuurlijk wordt dat recht wel gerespecteerd. De nationaliteitenkwestie werd — in de vorm zoals die van de oude maatschappij was overgeërfd — juist op basis van dat recht opgelost.

Toen het Finse parlement op 6 december 1917 ten gunste van de verklaring had gestemd waarbij Finland tot een zelfstandige staat werd uitgeroepen (het had deel uitgemaakt van het tsaristische rijk en daarna van de Russische staat onder de voorlopige bourgeois-regering), erkende de Sovjet-repub-

liek zonder verwijf de onafhankelijkheid van dat land.

Het was juist uit hoofde van het zelfbeschikkingsrecht van de naties dat de jonge Sovjet-republieken uit alle mogelijke varianten voor vereniging de Unie kozen, als een vorm waarin alle partijen onderling gelijk zijn en het recht tot vrijelijk uittreden uit de Unie behouden (Grondwet der USSR, art. 72).

“En toch treden ze niet uit!” zult U zeggen. Inderdaad, zij treden niet uit. Dit is met zwaarwegende historische, politieke en economische redenen te verklaren.

De geschiedenis heeft op overtuigende wijze aangevoerd: als de republieken ieder op eigen gelegenheid zouden handelen, konden zij zich moeilijker handhaven temidden van de vijandige wereld die hen omringde. Even enkele feiten. Februari 1918: Duitse troepen veroverden Estland en wierpen de Sovjet-macht omver. Voorjaar 1918: de Oekraïne door eenzelfde lot getroffen. Zomer 1918: met hulp van Engelse troepen de Sovjet-macht achter de Kaspische Zee (het huidige Toerkmenië) omvergoorpen. Juli 1918: de Sovjet-macht in Bakoe als gevolg van interventie van buitenlandse troepen gevallen. Augustus 1919: de Sovjet-macht in Litouwen met hulp van Duitse en Wit-Poolse troepen omvergoorpen. Januari 1920: heel het grondgebied van Sovjet-Letland door interventielegers (Duitse en Wit-Poolse troepen) bezet. Het laat zich raden dat de jonge Sovjet-republiek veel uit die feiten leerde. In de jaren van de Tweede Wereldoorlog doorstond de Unie van de republieken een zware beproeving, toen het erop aankwam de inval van weergalozen omvang van nazi-Duitsland en zijn bondgenoten af te slaan.

Het behoefl nauwelijks enig betoog dat bij de

ontwikkeling van industrie en landbouw, bij het overwinnen van de eeuwenoude achterstand samen-gebundelde krachtsinspanningen aanzienlijke voordelen boden vergeleken bij een optreden in los verband. De republieken hielpen elkaar, vooral werd er hulp geboden aan die republieken welke zich op een uiterst laag economisch en cultureel ontwikkelingspeil bevonden toen ze tot de opbouw van een nieuwe maatschappij overgingen.

De gemeenschappelijke economie, de gemeenschappelijke geschiedenis en de gemeenschappelijke doelstellingen zorgden in het zestigtal jaren dat de USSR bestaat voor de toenadering tussen de volkeren van het land.

19. *“Hoe laat men bij U de belangen van de afzonderlijke republieken en de belangen van de Sovjet-Unie in haar geheel met elkaar samengaan?”*

— Om op deze vraag antwoord te geven, moeten we even het verleden bekijken. Het niveau waarop de volkeren van het voormalige Russische keizerrijk na oktober 1917 hun opmars naar het socialisme begonnen, was verre van gelijk voor iedereen. In sommige streken leidde de bevolking een semi-feodaal of zelfs een nomadenbestaan. De randgebieden bleven onder het tsarisme een “grondstoffenaanhangsel” voor het centrum van Rusland.

De partij bouwde haar economische en sociale politiek zodanig op dat die randgebieden zich tot het ontwikkelingspeil van de centrale landsdelen konden opwerken en daarna gezamenlijk de nieuwe, ingewikkelde takken van industriële ontwikkeling konden gaan aanpakken.

Er werd besloten een wezenlijk aantal bedrijven uit het industriële centrum naar de Middenaziatische en Transkaukasische republieken over te plaatsen. Dit verstevigde de economie van de randgebieden. Ten tijde van de eerste vijfjarenplannen (eind van de jaren 20 — begin van de jaren 30) werden de uitgaven voor de utiliteitsbouw en voor sociaal-culturele doelstellingen in de vroeger achtergebleven republieken voor 80 tot 90 pct. door subsidies uit de staatsbegroting gedekt.

Deze nationaliteitenpolitiek maakte het mogelijk de voordelen van de geïntegreerde socialistische geleide economie in landsverband te benutten en de produktiekrachten rationeel te spreiden. Binnen korte tijd werd in de republieken een zodanig economisch en cultureel ontwikkelingspeil bereikt dat ze tot onderlinge hulp konden overgaan en de nationale belangen op organische wijze op die van het ganse land konden worden afgestemd. Dit versnelde de ontwikkeling van elk der republieken — van de allerkleinste tot de allergrootste toe. Bij gezamenlijke bedrijfsvoering, grootschalige coöperatie en specialisatie valt het gemeenschappelijke voordeel aanzienlijk groter uit dan een eenvoudig rekenkundig totaal van de krachtsinspanningen van elke republiek, elk gewest of elk district.

Momenteel bestaat in de USSR een integraal economisch complex dat verder wordt ontwikkeld; dit vormt de materiële grondslag voor een nauwe samenwerking van de volkeren. Het materiële en geestelijke potentieel van elke republiek afzonderlijk groeit zonder onderbreking, en tegelijkertijd wordt optimaal geprofiteerd van hun mogelijkheden ten bate van een harmonische ontwikkeling van het gehele land.

In de loop van de hele geschiedenis van de opbouw van de nieuwe maatschappij in de USSR

werden — en dat is ook heden nog het geval — de nieuwe steden, industriecomplexen, transportwegen, elektrische centrales, olie- en gaspijpleidingen, bevoeiingskanalen en vele andere projecten door de arbeid en de geestelijke inspanningen van vele nationaliteiten tot stand gebracht. Tot de bouw van de waterkrachtcentrale van Kremetsjoeg in de Oekraïne werd bijvoorbeeld bijgedragen door ruim 800 bedrijven uit 12 constituerende republieken. Er bouwden mensen aan mee die uit het midden van 41 nationaliteiten afkomstig waren. Tot de bouw van de ijzer- en staalfabriek van Karaganda droegen 300 bedrijven uit 11 republieken bij. De waterkrachtcentrale van Bratsk in Siberië werd door mensen uit alle 15 republieken gebouwd. Aan de Bajkal-Amoer-spoorweg, die 3200 kilometer lang zal zijn, werken jongeren van ruim 40 nationaliteiten mee.

De volkeren van de USSR bundelen hun krachten voor de oplossing van grote economische taken van landsbelang als de ontginning van de energie- en grondstoffenvoorraden van Siberië, het Verre Oosten en het Noorden en van het gebied langs de Bajkal-Amoer-spoorweg, de ontwikkeling van de Niet-Zwarte-Aarde-zone in het Europese deel van het land enz.

20. *“Hoe behoudt U de cultuur van de kleine volkeren?”*

— Het is wellicht niet helemaal juist om van “behoud van de cultuur” te spreken. De nationaliteitenpolitiek van de Sovjet-Unie komt helemaal niet hierop neer.

Reeds in de eerste jaren dat ons Sovjet-land bestond, was de probleemstelling volkomen anders.

Het ging om ontwikkeling van de cultuur, om haar toegankelijkheid voor de meest brede massa. Lenin onderstreepte in een gesprek met Clara Zetkin: "(...) Onze arbeiders en boeren verdienen meer dan schouwspelen. Zij hebben het recht op de echte grote kunst verworven". De stichter van de Sovjetstaat bedoelde niet alleen de Russische arbeiders en boeren. Wij zouden communisten noch democraten zijn geweest als we alleen aan één natie dachten. Neen, Lenin bedoelde alle volkeren — grote en kleine — die ons land van de Oostzee tot aan de Stille Oceaan bevolkten.

Daarom kan de vraag juistere als volgt worden geformuleerd: Hoe hebt U de cultuur van de kleine volkeren ontwikkeld?

In de eerste plaats kreeg elke natie en elk volk (afgezien van de minuscuul kleine volken die slechts enkele honderden zielen omvatten) een of andere vorm van staatsbestel. De USSR omvat 53 van zulke eenheden: constituerende republieken, autonome republieken, autonome gebieden en gewesten. Alle kwesties van vitaal belang, daaronder ook de problemen van cultuur, lost de plaatselijke bevolking zelfstandig op met inachtneming van haar historische en nationale bijzonderheden.

In de tweede plaats is geen enkel volk buiten de culturele revolutie gebleven. Zij begonnen niet alle hun ontwikkeling op één en hetzelfde peil. Bijna de helft van hen had niet eens een eigen schrift en dit moest speciaal gecreëerd worden. Culturele revolutie kwam echter niet alleen neer op bestrijding van het analfabetisme. Er werd in de loop van de 60 jaar onafgebroken aan gewerkt dat de bevolking van de nationale republieken en gebieden de waarden van de wereldcultuur deelachtig werd. Als gevolg hiervan brachten de volkeren van de USSR eigen pioniers voort, eigen columbussen in de lite-

atuur, de symfonische en opera-muziek, de schilderkunst en de architectuur. Deze columbussen dienden zich daarbij meteen aan als door en door nationale kunstenaars, die de oorspronkelijkheid van hun volkeren in de cultuur ingang hebben doen vinden en de wereld op een ongebruikelijke wijze bekeken.

In de derde plaats boden de meer ontwikkelde centrale landsdelen de in cultureel en economisch opzicht achtergebleven randgebieden enorm veel hulp. Er werd hulp geboden bij de opleiding en uitbouw van nationale specialistische krachten — technisch en creatief intellect. In Leningrad bijvoorbeeld werd een speciale hogeschool voor de volkeren van het Noorden tot stand gebracht, waar vooral onderwijzers werden opgeleid. Hierbij mag wel worden verteld dat vele schrijvers van die kleine volkeren aan die hogeschool zijn afgestudeerd. Moskouse theaters selecteerden in autonome republieken begaafde jongeren en leidden toekomstige toneelspelers voor die republieken op. In de voormalige randgebieden kwamen instellingen voor hoger onderwijs, drukkerijen, musea, filmstudio's en theaters tot stand.

Dit alles leidde tot de ontwikkeling van de cultuur van de kleine naties en volkeren.

---

21. *"Bestaat er bij U persoonlijk eigendom? Hoe wordt het door de staat beschermd?"*

— Vanzelfsprekend bestaat dat. Tot het persoonlijke eigendom worden persoonlijke bezittingen gerekend (van tandenborstel tot auto toe),

eigen hulpbedrijfje, woning, vakantiehuisje en spaargeld.

De overgrote meerderheid van onze bevolking woont in huizen die eigendom van de staat zijn. Maar men kan ook een woning kopen via een zgn. flatfederatie, waaronder ongeveer 7 pct. van alle woningproductie valt. Ongeveer 8 pct. van de totale woningbouw komt voor rekening van eengezinshuizen, overwegend op het platteland, die in persoonlijk gebruik zijn.

Ook grond waarop men een hulpbedrijfje ontplooit, kan in persoonlijk gebruik zijn. Let wel: het gaat niet om bezit maar om gebruik, aangezien de grond in de USSR eigendom van de gehele maatschappij is.

De mensen beschikken bij ons begrijpelijkerwijs vrijelijk over hun persoonlijke eigendom. Men mag zijn woning, vakantiehuisje, auto, zeiljacht, meubels, andere huishoudelijke artikelen enz. verkopen, schenken of vermaken.

“Het persoonlijke eigendom van de burgers en het erfrecht worden door de staat beschermd”, staat er in de Grondwet van de USSR. Deze bescherming wordt gewaarborgd door het hele systeem van Sovjet-wetgeving.

Het behoeft nauwelijks enig betoog dat diefstal en beroving in de USSR evenals in andere landen strafbare feiten zijn. Het heeft echter wel zin om verzekeringen te vermelden, die eveneens tot de bescherming van het persoonlijke eigendom bijdragen. Het verzekeringswezen is in de USSR een staatsmonopolie. Men kan alle soorten roerend en onroerend goed laten verzekeren.

Zoals bekend, is voor de USSR een hoog tempo van de woningbouw kenmerkend. Nieuwe woonwijken met hoogbouw komen vaak tot stand in een

suburbaine woonomgeving met houten huizen in individueel bezit.

De grondslagen van de huisvestingswetgeving van ons land bepalen dat de staatsburgers wier eigen woningen wegens onteigening van grond voor nieuwbouw bestemd zijn voor afbraak (even memoiren: alle grond is in de USSR staatsbezit en de grondpercelen worden aan de individuele burgers voor gebruik afgestaan), hiervoor dienovereenkomstige schadeloosstelling krijgen.

Ten eerste krijgt het gezin in kwestie huisvesting van staatswege dan wel in dienstverband. En ten tweede wordt de waarde van het af te breken gebouw uitbetaald of de bevoegdheid verleend om het materiaal van de sloop naar eigen goeddunken te gebruiken. Desgewenst kunnen de af te breken bouwsels naar elders worden overgeplaatst en daar weer opgebouwd.

---

22. “Bestaat er zoiets als een
“communistische moraal”?”

— In antwoord op de vraag of er een communistische moraal bestaat, zei de stichter van de Sovjet-staat Lenin: “Natuurlijk wel.”

De communistische maatschappij en haar moraal worden niet op een lege plek opgebouwd. Lenin onderstreepte: “Men kan pas dan communist worden, als men zijn geheugen verrijkt heeft met de kennis van al die rijkdommen die de mensheid tot stand heeft gebracht.” Dat slaat ook ten volle op de moraal.

De communistische moraal neemt de beste menselijke eigenschappen en zedelijke beginselen van de vroegere generaties van de werkers over — hun

vlijt, goedhartigheid, eerlijkheid, trouw, bescheidenheid, hulpvaardigheid, kameraadschap, collectivisme, vaderlandsliefde en internationalisme.

Tot de grondbeginselen van de communistische moraal rekenen we:

— Consciëntieuze arbeid tot heil van de maatschappij: wie niet werkt, zal niet eten.

— Zorg van iedereen voor het behoud en de vermeerdering van de maatschappelijke rijkdom.

— Collectivisme en kameraadschappelijke hulpvaardigheid: ieder voor allen, allen voor iedereen.

— Onderling respect onder de mensen: de mens is voor zijn medemens een vriend, een kameraad en een broeder.

— Eerlijkheid en waarheidsliefde, zedelijke reinheid, eenvoud en bescheidenheid.

— Onderling respect in het gezin, zorg voor de opvoeding van de kinderen.

— Onverzoenlijke houding jegens onrecht, leegloperij, oneerlijkheid, baantjesjagerij, baatzuchtigheid.

— Onverdraagzaamheid jegens nationale en raciale vijandschap, vriendschap tussen de volkeren.

Op het 26e congres van de CPSU werd erop gewezen dat de arbeidersklasse de leidinggevende kracht van de nieuwe maatschappij was en blijft: "Haar revolutionaire ideologie en moraal, collectivistische mentaliteit, haar belangen en idealen zijn thans bezig gemeengoed van alle lagen van de Sovjet-maatschappij te worden."

23. *"Welke rol speelt de kerk in het leven van de Sovjet-maatschappij?"*

— Letterlijk in de eerste dagen van zijn bestaan verkondigde de Sovjet-staat gelijkheid

van alle burgers ongeacht hun huidkleur, nationale afkomst of geloofsbelijdenis. Reeds in november 1917 werden bij de "Verklaring van de rechten van de volkeren van Rusland" alle nationale en religieuze voorrechten en beperkingen afgeschaft.

Bij het decreet van 20 januari 1918 werd de kerk van de staat en de school van de kerk gescheiden. Dit decreet legde de gelijkheid van alle godsdiensten ten overstaan van de wet vast en verbood elke vermelding van de geloofsbelijdenis van mensen in officiële stukken. Van toen af aan mocht iedere staatsburger elke gewenste religie belijden of onkerkelijk zijn.

Artikel 52 van de Grondwet van de USSR garandeert de staatsburgers van de Sovjet-Unie het recht om elke gewenste religie te belijden. De rechten van de gelovigen worden bij wetgeving beschermd. Discriminatie ten opzichte van gelovigen is verboden. Zo worden bijvoorbeeld weigering van werk of van plaatsing op een onderwijsinstelling, ontslag of welke andere beknutting van de rechten van gelovigen bij de wet vervolgd.

Het is in ons land toegestaan dat kinderen buiten staatsverband, d.w.z. in het gezin, door de ouders in religieuze geest worden opgevoed. Kinderen mogen liturgische diensten bijwonen en naar de kerk gaan. De scheiding van school en kerk voorkomt dat minderjarigen tegen hun wil bij de religie worden betrokken, dit waarborgt hun echte geestelijke vrijheid.

Zou dit soms betekenen dat in ons land de invloed van de godsdienst groeiende is? Neen. De ingrijpende hervormingen in de jaren van de Sovjetmacht hebben ook tot wezenlijke veranderingen in de mentaliteit van de mensen geleid. In het bewustzijn van ons volk vat de wetenschappelijk-atheïstische wereldbeschouwing post. (Hierbij mag wel wor-

den opgemerkt dat vele vorsers in het Westen tot de conclusie komen dat de religie vandaag de dag in zekere zin een crisis doormaakt. Het is bij lange na geen zeldzaamheid dat het verval van religieuze gezindheid wordt toegegeven.)

Hoeveel gelovigen zijn er nu in ons land? Het is niet mogelijk om op die vraag antwoord te geven. Statistieken op dit punt worden door niemand bijgehouden.

Naar in verschillende studies wordt opgemerkt, wordt een wezenlijk deel van de liturgische rites niet krachtens religieuze overtuiging maar per traditie, door de macht der gewoonte uitgevoerd. Voor velen is bijwoning van een kerkdienst al eenvoudig een tot aan de traditie.

Hierbij moet wel worden vermeld dat religieuze organisaties in de USSR al gedurende lange jaren actief bijdragen tot de strijd voor de versteviging van de algemene vrede en ter voorkoming van een nieuwe oorlog. Het spreekt vanzelf dat deze activiteiten begrip en goedkeuring van de kant van onze staat, van de Sovjet-regering vinden.

---

24. *“Is abortus bij U toegestaan?”*

— Ja, die is toegestaan. We zijn overtuigd dat verbod in een dermate ingewikkelde en delicate kwestie niets goeds oplevert. We weten dit uit eigen ervaring. Tot 1954 bestond ook bij ons abortusverbod. Met als gevolg dat vrouwen zich noodzaak zagen zich niet tot artsen in een kliniek te wenden maar tot twijfelachtige personen, wat tot drama's en tragedies leidde.

Naar onze overtuiging heeft de vrouw het onvervreembare recht om te beslissen over “zijn of niet

zijn”. En niemand mag voor haar welke verboden dan ook opwerpen.

Abortus provocatus wordt in de USSR in de eerste 12 weken van de zwangerschap verricht, mits de betrokken vrouw erom vraagt. Het gebeurt in een kliniek na het nodige onderzoek. Bij een langere zwangerschap wordt abortus provocatus alleen in uitzonderingsgevallen toegestaan, op medische aanbeveling, als het baren de moeder het leven kan kosten of als het kind ten dode is opgeschreven. Dat er geen abortusverbod bestaat, betekent evenwel niet dat abortus uitgevoerd wordt zodra de vrouw erom heeft gevraagd. In het consultatiebureau voor vrouwen dat de gezondheidstoestand van iedere toekomstige moeder in het oog houdt, praten de artsen met de vrouw om erachter te komen welke overwegingen haar tot dit besluit hebben gedreven (de oorzaken kunnen niet zelden heel goed verholpen worden) en worden haar alle ernstige nadelen van een chirurgische ingreep en zijn mogelijke gevolgen voor de gezondheid uitgelegd. Indien nodig schakelen de artsen een rechtskundig adviseur in die de rechtspositie van de zwangere vrouw uiteenzet, want ze heeft veel voorrechten en privileges.

Abortus is in de USSR gratis, evenals elk ander soort medische hulp.

---

25. *“Zijn alle staatsburgers van de Sovjet-Unie verplicht in het leger te dienen en hoe lang is de dienstdi?”*

— Verdediging van het socialistische Vaderland is de belangrijkste functie van de staat en een aangelegenheid van het gehele volk, aldus

artikel 31 van de Grondwet van de USSR. Daarom is dienst in de Strijdkrachten van de USSR een eervolle plicht van de Sovjet-burgers.

Alle mannelijke staatsburgers van de USSR zijn, ongeacht sociale positie, vermogen, huidkleur, nationale afkomst, genoten onderwijs, taal, houding ten opzichte van de godsdienst, middelen van bestaan en domicilie, verplicht te dienen in de Strijdkrachten van de USSR. Dat staat in art. 3 van de Wet over de dienstplicht van de USSR.

Dit betekent echter niet dat iedere jonge man die 18 jaar is geworden voor het leger wordt opgeroepen. Er wordt bijvoorbeeld vrijstelling verleend wegens familieomstandigheden, voor voortzetting van de studie en tenslotte om gezondheidsredenen. De vrijstelling om gezondheidsredenen kan drie jaar achtereen verstrekt worden, daarna wordt men al naar gelang van zijn gezondheidstoestand óf opgeroepen voor het leger, óf voorgoed afgekeurd. Zij die vrijstelling voor voortzetting van de studie krijgen, evenals zij die om andere redenen worden vrijgesteld, worden voor het leger opgeroepen voordat ze 27 jaar zijn geworden.

Hoe lang de legerdienst bij ons duurt? Bij de landmacht, de luchtmacht, de grenswacht en de binnenlandse troepen 2 jaar. Bij de marine met inbegrip van de marine-grenswacht 3 jaar.

26. *“Hoe komt men bij U aan een nieuwe woning? Wie zorgt ervoor dat hier geen onrechtmatigheden en misbruik voorkomen?”*

— In de USSR komen er ieder jaar ongeveer 2 miljoen nieuwe woningen bij. Driekwart

ervan wordt voor rekening van de staat gebouwd en de rest wordt bekostigd door toekomstige bewoners met behulp van kredieten van staatswege.

Ten einde een voor rekening van de staat gebouwde woning kosteloos voor gebruik van onbeperkte duur te krijgen, moet men zich als woningzoekende opgeven, dus zich laten plaatsen op de officiële wachtlijst van personen van wie vaststaat dat ze aan een betere huisvesting toe zijn. Op deze lijst wordt iedere vaste inwoner van de gegeven stad of nederzetting geplaatst wiens huidige huisvesting niet in overeenstemming is met de op het gegeven ogenblik geldende norm. De totale woonruimte per gezinslid kan bijvoorbeeld beneden het minimum blijken te liggen. Deze minimumnorm komt voortdurend hoger te liggen. Een woonruimte die een kwart eeuw geleden meer dan normaal zou zijn bevonden, wordt vandaag de dag als onvoldoende beschouwd.

De wachtlijsten worden niet geheim gehouden, iedereen kan ze ter inzage krijgen. En dan kan men meteen zien hoe men opschuift op de lijst. Elke klacht in dit opzicht wordt door de plaatselijke gezagsorganen op de meest grondige wijze bekeken. Als de klacht als gegrond wordt erkend, wordt de eerder genomen beslissing herzien. Zij die hieraan schuldig zijn, worden administratief vervolgd, en ernstige overtredingen en des te meer misbruiken vallen onder strafrechtelijke vervolging.

Woningen worden bij ons met actieve deelname en onder permanente controle van de vakbeweging en andere maatschappelijke organisaties toegewezen.

27. "Krijgt de jeugd in de Sovjet-Unie met problemen te maken op het gebied van vakopleiding en bij het vinden van werk?"

— Jawel, problemen zijn er. Maar zij hebben alleen met de keuze van het soort werk te maken.

In de Sovjet-Unie werd in 1930 een einde gemaakt aan de werkloosheid. Het recht op arbeid dat bij de Grondwet van de USSR wordt gegarandeerd (art. 40), wordt waargemaakt door het socialistische stelsel van bedrijfsvoering, een doorlopende groei van de produktiekrachten, kosteloos beroeps-onderwijs, de verhoging van de arbeidskwalifikatie d.m.v. aanvullende opleidingen en herscholing in nieuwe vakken; door het uitbouwen van het systeem van beroepskeuzevoorlichting en werkvoorziening.

Wat betreft de jeugd wordt dit constitutionele recht waargemaakt door aanvullende maatregelen die tijdige en weldoordachte werkvoorziening voor jongeren garanderen en hen beschermen tegen ongemotiveerde afwijzingen en wederrechtelijke ontslagen.

Wat zijn dat voor maatregelen?

Ten eerste *beroepskeuzevoorlichting*. Het komt nogal eens voor dat de jongeren zich eenvoudig niet weten te oriënteren in een zee van moderne beroepen, men weet niet waar men werk van zijn gading kan vinden. Vandaar dat er bij de regionale bureaus voor nationaal onderwijs en bij de middelbare scholen centra voor beroepskeuzevoorlichting komen en speciale posten worden ingericht waar de jongeren voorgelicht worden over de aard van het werk in het ene of andere vak en over de belangrijkste eisen

die aan de beoefenaars van het gegeven beroep worden gesteld.

Vele bedrijven en bouwprojecten hebben speciale afdelingen voor schoolverlaters en in kolchozen en sovchozen worden werkploegen gevormd waarin scholieren tijdens de zomervakantie werken. Voor hen worden 's zomers vaak kampen georganiseerd, waar hun recreatie binnen de perken van hun vermogen gekoppeld wordt aan deelname aan maatschappelijk nuttige arbeid.

Steeds meer bedrijven en instellingen verstrekken aan de scholen uitvoerige gegevens over de arbeidsvoorwaarden, welzijn en recreatie van hun personeel en over de betekenis van hun werkzaamheden voor de volkshuishouding van het land. De kennismaking met concrete beroepen wordt tevens bevorderd door excursies naar bedrijven, bouwprojecten, landbouwgronden en boerderijen.

Ten tweede *het reserveren van arbeidsplaatsen voor de jeugd*. In de bedrijven wordt voor de jeugd het nodige aantal arbeidsplaatsen gereserveerd. In overeenstemming met de arbeidswetgeving schommelt dit aantal tussen 0,5 en 10 pct. van het totale personeelsbestand. Bij reservering van arbeidsplaatsen voor de jeugd gaat men in elke tak van de economie wel genuanceerd te werk. De stedelijke en gewestelijke Sovjets van volksvertegenwoordigers bekrachtigen eveneens concrete plannen voor werkvoorziening voor de schoolverlaters en zorgen ervoor dat zij door bedrijven en instellingen ten uitvoer worden gelegd.

En tenslotte zijn er ten derde bij de uitvoerende comités van de Sovjets *commissies voor werkvoorziening voor de jeugd*. Zij stellen lijsten samen waarop de jongeren staan die in het lopende jaar aan werk moeten worden geholpen; zij helpen het contingent van de nijverheidsscholen vormen; zij controleren

de voorbereidingsmaatregelen voor werkvoorziening van schoolverlaters; tezamen met de vakbonden gaan ze na hoe die schoolverlaters in de produktie worden gebruikt. De commissies voor werkvoorziening voor de jeugd en de instellingen voor het benutten van arbeidskrachten werken ieder jaar een plan voor werkvoorziening voor de jeugd uit. Op basis van dit plan krijgen de jongeren, waaronder ook zij voor wie de arbeidsplaatsen al van tevoren waren gereserveerd, hun aanstelling in bedrijven en bij bouwprojecten.

28. *“U hebt het middelbaar onderwijs verplicht gesteld voor de jeugd. Maar zal wel iedereen dat in zijn verdere leven nodig hebben?”*

— Vandaag misschien niet iedereen, wat de behoeften van de produktie betreft. Maar morgen ongetwijfeld wel.

De tijd staat niet stil. Wat vandaag de dag alleen een ingenieur aankan, zal in de naaste toekomst ook een technicus, zo al niet een arbeider kunnen doen. De praktijk heeft uitgewezen dat de produktiviteit van de arbeid rechtstreeks van het ontwikkelingspeil afhangt. En dan nog: een arbeider met middelbaar schoolonderwijs laat zich driemaal zo snel bijscholen als zijn andere leeftijdgenoten en levert een actievere bijdrage tot de technologische en organisatorische vervolmaking van het produktieproces.

We hebben echter nooit een dermate utilitaire kijk op het onderwijs gehad. Het recht op onderwijs wordt bij ons niet alleen waargemaakt in overeenstemming met de economische behoeften van

de maatschappij, maar ook in overeenstemming met de behoeften van het individu.

De mens is het belangrijkste voorwerp van onze zorg. Het gaat erom of hij wel of niet tevreden is over zijn lot, of het mogelijk is daar verandering in te brengen, of men met inspiratie deelneemt aan het regelen van de aangelegenheden van staat en maatschappij. Dit alles hangt rechtstreeks van het ontwikkelingspeil af. Vandaar ook de taak van de Sovjet-school: aan iedereen zo'n mogelijkheid verschaffen, iedereen tot een harmonisch ontwikkeld individu opvoeden, zowel moreel als lichamelijk en geestelijk.

29. *“Welke maatregelen worden bij U getroffen tegen hen die de normen voor milieubescherming schenden?”*

— De wetgeving van de Sovjet-Unie kent genoegzaam strenge maatregelen ter bestrafing van diegenen die de normen van milieubescherming schenden. Op de vervuiling van water en lucht met ongezuiverd afvalwater, hard afval of bijprodukten van de industrieproduktie die het milieu aantast of kan aantasten, staat bijvoorbeeld correctionele arbeid van maximaal één jaar met inhouding van een deel van het loon of een geldboete van maximaal 300 roebel. Indien daarbij aan de gezondheid van mensen of aan de landbouwproduktie wezenlijke schade werd toegebracht dan wel massale vissterfte is opgetreden, kan de strafmaat van vrijheidsberoving voor maximaal 5 jaar worden gehanteerd. Daarbij wordt in de Sovjet-Unie niet alleen een handeling maar ook het nalaten ervan door een administratief persoon als schending van de normen van milieubescherming gekwalificeerd.

Ook onwettige jacht, houtkap of visvangst met gebruikmaking van explosieven en gifstoffen enz. worden in de USSR ongeacht de grootte van de toegebrachte schade, gestraft met geldboete of vrijheidsberoving. De aan de natuur toegebrachte schade zelf dient te worden goedgeemaakt op grond en binnen de perken van de civiele wetgeving. Volgens een algemeen geldende schaal bijvoorbeeld wordt voor één gedode walrus 900 roebel van de schuldlige gevorderd, voor één oorrob 600 roebel, één eland of hert 500 roebel. Op elke onrechtmatig omgekapt boom staat een geldboete van 10 tot 100 roebel.

Dat zijn slechts enkele van de juridische garanties van artikel 18 van de Grondwet der USSR, waarin staat dat in de USSR in het belang van de huidige en de komende generaties maatregelen voor bescherming, rationeel gebruik en reproductie van de natuurrijksdommen worden getroffen.

Maar de natuurbeschermingsmaatregelen in de USSR stoelen niet alleen op bestraffing van de overtreders. Natuurbeheer is bij ons een van de belangrijkste functies van de staat, waardoor het mogelijk is de natuurbescherming landelijk op te zetten en de juridische garanties met financiële, economische en andere maatregelen te staven. Zo verwezenlijkt de staat planmatig maatregelen voor rationeel benutten en reproductie van de natuurrijksdommen, en worden er aanzienlijke middelen voor de natuurbescherming uitgetrokken. In de afgelopen vijf jaar (1976-1980) bijvoorbeeld werden hieraan 26 miljard roebel besteed. De uitgaven voor bestrijding van erosie door water en wind, voor herstel van de bossen e.d., bedroegen nog eens een kleine 50 miljard roebel.

Ook de plaatselijke gezagsorganen — de Sovjets van volksvertegenwoordigers — hebben bij ons rui-

me mogelijkheden om de naleving van de wetten op natuurbescherming te controleren. Elke Sovjet is bevoegd toezicht uit te oefenen op de activiteiten van alle bedrijven op het grondgebied waarover zijn volmachten zich uitstrekken, ook van de bedrijven die aan landelijke ministeries en diensten zijn ondergeschikt. Het komt niet zelden voor dat de directeur van een grote fabriek in een zitting van een gewestelijke of stedelijke Sovjet verslag uitbrengt over maatregelen voor gezondmaking van het milieu. De uitvoerende comités van de plaatselijke Sovjets hebben ruim 4.000 permanente commissies voor natuurbescherming onder zich staan. De naleving van de wetten op natuurbescherming wordt regelmatig ook door het openbaar ministerie gecontroleerd.

Een belangrijke rol op het gebied van het natuurbeheer wordt verder door de openbare mening gespeeld, o.a. door de natuurbeschermingsverenigingen van de republieken. In de Russische Federatie alleen al telt zo'n vereniging ruim 32,3 miljoen leden. Dat is één op iedere vier inwoners van de republiek. De hoofdtaak van die verenigingen bestaat erin om brede lagen van de bevolking voor milieuvriendelijke activiteiten te winnen en bij de mensen een zorgzame houding ten opzichte van de planten- en dierenwereld aan te kweken.

Om kort te gaan, bij ons overheersen de "preventieve" maatregelen de "strafmaatregelen" wel.